

Ένα ελεύθερο σχολείο

Το «Σωματείο Τριανέμι», συνεταιρισμός δασκάλων και γονέων, πρόκειται να ιδρύσει από φέτος για πρώτη φορά στην Ελλάδα Νηπιαγωγείο και Δημοτικό σύμφωνα με το σύστημα Waldorf-Steiner, με παράδοση ενός αιώνα σε χώρες της Ευρώπης, που παρουσιάζει καινοτόμους μεθόδους οι οποίες αμφισβητούνται από αρκετούς

► Της **ΔΙΑΛΕΚΤΗΣ ΑΓΓΕΛΗΣ**
 ► Φωτ. **ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΛΑΣΙΟΠΟΥΛΟΣ**

Υπάρχουν σχολεία όπου το μάθημα δεν βασίζεται στα σχολικά εγχειρίδια, όπου οι μαθητές δεν παρακολουθούν σιωπηλοί τον εκπαιδευτικό να λύνει στον πίνακα ασκήσεις, όπου η μουσική, ο χορός και η τέχνη αποτελούν απαραίτητα στοιχεία του μαθήματος. Υπάρχουν σχολεία όπου δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ελεύθερη έκφραση μέσα από τις τέχνες, τη δημιουργικότητα και την ενασχόληση με περιβαλλοντικές δράσεις, βάζοντας στην άκρη το σύστημα των ανταγωνιστικών διαγωνισμάτων και της βαθμολόγησης.

Ένα τέτοιο σχολείο θα λειτουργήσει για πρώτη φορά στην Ελλάδα από τον Σεπτέμβριο, με τάξεις προνηπίου και Νηπιαγωγείου αλλά και Δημοτικού. Πρόκειται για το Τριανέμι, ένα σχολείο που ιδρύθηκε από το «Σωματείο Τριανέμι», στο οποίο συμμετέχουν γονείς και εκπαιδευτικοί και εμπνέεται από την παράδοση των σχολείων Waldorf-Steiner.

Το σχολείο που οραματιζόμαστε είναι ένα ζωντανό κοινωνικό κέντρο. Θέλουμε ένα σχολείο ελεύθερο και συνεργατικό, ευήκοο και γελαστό, έναν

τόπο όπου η παιδαγωγική σέβεται τη διαφορετικότητα, καλλιεργεί την ελεύθερη βούληση και προετοιμάζει την αυτογνωσία, με έμφαση στο παιχνίδι και τη ζεστασιά, την αδελφότητα και την αυτάρκεια, το τρίπτυχο "χέρια-καρδιά-νούς", για ανθρώπους αυτόφωτους, επινοητικούς και δοτικούς, με γονείς και δασκάλους συμμετοχικούς, θεληματικούς και ενεργούς.

Θέλουμε όμως και μια τέτοια κοινότητα! Αναζητούμε να δημιουργήσουμε ένα σχολείο που θα λειτουργήσει ως θερμοκήπιο ιδεών, σχέσεων και παιδαγωγικών πρακτικών με ευρύτερη εφαρμογή στην εκπαίδευση και στην πραγματική ζωή, διαβάζουμε στη σχετική ανακοίνωση.

Επισκεφθήκαμε τον υπό κατασκευή χώρο και συνομιλήσαμε με την Αλίκη Αγγελίδου, μητέρα και συνιδρύτρια του σχολείου, η οποία μας περιέγραψε το πλαίσιο λειτουργίας του: «Το Τριανέμι κάνει μια διαφορετική παιδαγωγική και κοινωνική πρόταση. Είναι ένα αυτοδιοικούμενο σχολείο. Δεν πρόκειται δηλαδή για μια μονοπρόσωπη δομή, αλλά για μια συλλογικότητα γονέων και παιδαγωγών. Παρά το γεγονός ότι ουσιαστικά είμαστε ένα συνεταιριστικό σχολείο, το νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα μάς αναγκάζει να λειτουργήσουμε μόνο ως ιδιωτικό σχολείο, αποκλείοντας την κρατική επιχορήγηση».

«Θα έχει διδάκτρα δηλαδή», ρωτάμε. «Για το Νηπιαγωγείο είναι 3.300 ευρώ τον χρόνο και 4.500 ευρώ για το Δημοτικό, αντίστοιχα. Ωστόσο θα εφαρμοστεί μια πολιτική διαβαθμισμένων διδασκτρών ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα των γονέων», μας λέει, εξηγώντας ότι το αρχικό κόστος της επένδυσης, που αφορά κυρίως τη διαμόρφωση του κτιρίου, καλύφθηκε από την ιδρυτική ομάδα του σχολείου (20

άτομα), ενώ οι εργασίες προχωρούν χάρη στην εθελοντική εργασία που προσφέρουν γονείς και εκπαιδευτικοί, αλλά και χάρη στις συνέργειες και τις επιδοτήσεις από τη διεθνή κοινότητα των σχολείων Waldorf. Παρά το γεγονός ότι ακόμη δεν έχει δοθεί επίσημα η άδεια λειτουργίας από το υπουργείο Παιδείας, αρκετοί γονείς έχουν εκφράσει ενδιαφέρον, με ορισμένους να έχουν ήδη προχωρήσει σε προεγγραφή των παιδιών τους.

Τι είναι τα ανοιχτά σχολεία

Τι είναι όμως τα ανοιχτά σχολεία Waldorf-Steiner; Η εκπαίδευση Waldorf-Steiner βασίζεται στην εκπαιδευτική φιλοσοφία του Ρούντολφ Στάινερ, πατέρα της Ανθρωποσοφίας, η οποία συνδυάζει θρησκευτικές ιδέες από την Απω Ανατολή με πτυχές του χριστιανισμού, του ζωροαστρισμού και του γνωστικισμού.

Η παιδαγωγική του μεθόδου δίνει έμφαση στη φαντασία, τη δημιουργικότητα και την πρακτική μάθηση με έναν μυστικισμό, που διατρέχει όλα τα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των μαθηματικών και της επιστήμης. Ο Στάινερ ενσωμάτωσε στοιχεία χορού και σωματικής έκφρασης («ευρυθμία») στη διδασκαλία του, θεωρώντας ότι τα στοιχεία αυτά βοηθούν στην προσωπική και την πνευματική ανάπτυξη των μαθητών, ενώ υποστηρίζει ότι η αναλυτική σκέψη είναι ακατάλληλη, ακόμη και επικίνδυνη, στις μικρές ηλικίες.

Πώς τα παραπάνω μπορούν να λειτουργήσουν στην ελληνική πραγματικότητα; «Τόσο οι κατεθυντήριες γραμμές του εκπαιδευτικού νόμου όσο και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών είναι συμβατά με τις αρχές της παιδαγωγικής Waldorf», δηλώνει στην «Εφ. Σύν.» η Σάντρα Μαυροειδή, δασκάλα, μητέρα και συνιδρύτρια του σχολείου.

Εμπλουτισμός του εκπαιδευτικού συστήματος

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΙΑΚΑΛΟΥ**
 ομοτίμου καθηγητή Παιδαγωγικής στο ΑΠΘ

ΟΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ από τη λειτουργία των σχολείων Waldorf-Steiner καταγράφονται σε πολλά άρθρα και βιβλία. Στον χώρο της εκπαίδευσης λειτουργούν ως θετικό παράδειγμα κυρίως χάρη σε δύο χαρακτηριστικά τους. Πρώτον, το γεγονός ότι δεν υπάρχει βαθμολόγηση και συνεπώς κατάταξη των παιδιών σε καλούς και κακούς μαθητές. Το δεύτερο χαρα-

κτηριστικό που θεωρείται θετικό από τους παιδαγωγούς, θετικό σε σχέση με το σχολείο έτσι όπως το γνωρίζουμε εδώ και 150 χρόνια, είναι το γεγονός ότι η αισθητική αγωγή και η ενασχόληση, θεωρητική και πρακτική, με τις τέχνες βρίσκονται στο επίκεντρο της εν λόγω παιδαγωγικής.

Δηλαδή η άποψη ότι ο άνθρωπος μαθαίνει και καλλιεργείται όχι μόνο μέσα από τον λόγο αλλά και μέσα από τις αισθήσεις είναι αυτό που διακρίνει αυτά τα σχολεία και οδηγεί πολλούς γονείς να τα επιλέξουν. Βεβαίως το γεγονός ότι ο ορθός λόγος δεν αποτελεί το μοναδικό κριτήριο στο πλαίσιο

αυτού του εκπαιδευτικού συστήματος αφήνει, μερικές φορές, ανοιχτό το παρθεριό για την είσοδο του ανορθολογισμού.

Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η Ανθρωποσοφία, δηλαδή η βασική φιλοσοφία του ίδιου του Ρούντολφ Στάινερ, ιδρυτή αυτών των σχολείων, χαρακτηρίζεται έντονα από μυστικισμό, έχει οδηγήσει μερικές φορές σε ρατσισμό. Συνεπώς, θεωρώ ότι ένα σχολείο Waldorf μπορεί ν' αποτελέσει μια θετική εναλλακτική επιλογή, όταν οι άνθρωποι που το λειτουργούν έχουν γνώση τόσο των θετικών όσο και των κινδύνων που ελλοχεύουν εάν κανείς δεν πάρει υπό-

ψη και τις αρνητικές εμπειρίες.

Σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα όπως αυτό της Ελλάδας, που χαρακτηρίζεται από εξετάσεις και βαθμολογία σε σημείο που καταστρέφει τη ζωή των παιδιών, ένα σχολείο Waldorf που θα λειτουργήσει με ορθό τρόπο, μπορεί να αποτελέσει εμπλουτισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Με όλες τις επιφυλάξεις βέβαια που προσωπικά έχω σε ό,τι αφορά το γεγονός ότι οι εναλλακτικοί τρόποι εκπαίδευσης δεν μπορεί να αποτελούν πρόνομο αποκλειστικά του ιδιωτικού τομέα, αλλά θα πρέπει να υπάρχουν και στον χώρο του δημόσιου σχολείου.

για προνομιούχους μαθητές

«Ουσιαστικά πρόκειται για μια ζωντανή συνομιλία των αναλυτικών προγραμμάτων μας με την καρδιά της παιδαγωγικής αυτής. Τα παιδιά θα μάθουν και να γράφουν και να διαβάζουν και να κάνουν πράξεις. Απλά επιλέγουμε έναν διαφορετικό τρόπο να τους τα διδάξουμε. Θα μάθουν να γράφουν ζωγραφίζοντας, να διαβάζουν τραγουδώντας και να προσθέτουν παίζοντας», μας λέει η Σ. Μαυροειδή.

«Ας πάρουμε για παράδειγμα το μάθημα της γλώσσας της Α' Δημοτικού. Ο δάσκαλος εισάγει τα γράμματα μέσα από την αφήγηση μιας ιστορίας. Μέσα από αυτή θα αναδυθεί το σύμβολο του γράμματος. Ζητά από τους μαθητές να ζωγραφίσουν και έτσι το παιδί θα φτάσει τελικά να γράψει το γράμμα. Στις πρώτες τάξεις ο ρυθμός είναι πιο αργός και δίνεται μεγάλη έμφαση στο ρυθμικό παιχνίδι, το οποίο και καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του μαθήματος.

»Στο ρυθμικό παιχνίδι τα παιδιά είναι όρθια σε κύκλο, τραγουδούν ρυθμικά και κάνουν κινήσεις με τα χέρια τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν καλλιεργούνται μόνο οι νοητικές τους διεργασίες, αλλά συμμετέχει στη διαδικασία και το σώμα, τρέφοντας έτσι τα συναισθήματα και την ψυχή τους. Τα βιβλία έρχονται σε δεύτερο χρόνο», εξηγεί η Σ. Μαυροειδή.

Το βασικό πρόγραμμα της ημέρας περιλαμβάνει τη διδασκαλία των μαθημάτων του ωρολόγιου προγράμματος, μία ξένη γλώσσα (αγγλικά ή γερμανικά), ένα μάθημα τέχνης (εικαστικά, μουσική, θέατρο) και κίνησης (γυμναστική, χορός) και ολοκληρώνεται στις 14.00 με τον «κύκλο της τάξης», ένα μισώρο συζήτησης και σχεδιασμού για το μέλλον. Στο Δημοτικό θα λειτουργεί ολοήμερο πρόγραμμα, μέχρι τις 16.30, όπου τα παιδιά θα δουλεύουν στον κήπο του σχολείου, θα κάνουν δραστηριότητες χειροτεχνίας και θα μελετούν.

Η Αλίκη Αγγελίδου μάς μιλάει για την πρώτη επαφή που είχε με την εν λόγω παιδαγωγική: «Πάμε πίσω, στα φοιτητικά μου χρόνια. Τότε, γνώρισα ανθρώπους που είχαν τελειώσει σχολεία Waldorf-Steiner και θαύμαζα τις ποιότερες που είχε αναδείξει η εν λόγω μέθοδος σε αυτούς. Μεγάλη εντύπωση μου έκανε και η αγάπη με την οποία μιλούσαν για το σχολείο τους, κάτι το οποίο δεν είναι καθόλου συνηθισμένο να ακούεις από μαθητές συμβατικών σχολείων».

Η Μυρτώ Αντωνοπούλου σκέφτεται να εγγράψει την κόρη της στο σχολείο όταν θα είναι στην κατάλληλη ηλικία. «Δεν γνώριζα τίποτα σχετικά με την παιδαγωγική Waldorf, μέχρι που πριν από τρία χρόνια πήγα την κόρη μου στον παιδόκηπο "Καρυδιά", που ακολουθεί την εν λόγω μέθοδο. Πλέον νιώθω ότι έχω αλλάξει κι εμείς οι ίδιοι ως γονείς. Μάθαμε τη συμμετοχικότητα και την αλληλεγγύη», δηλώνει στην «Εφ.Συν.» η Μ. Αντωνοπούλου.

Η κριτική

Μπορεί για την Ελλάδα να είναι κάτι πρωτόγνωρο, αλλά στο εξωτερικό, όπου τέτοια σχολεία λειτουργούν εδώ και σχεδόν έναν αιώνα (το πρώτο σχολείο Waldorf λειτουργήσε το 1919 στη Στουτγάρδη της Γερμανίας και σήμερα μετράμε πάνω από 1.000 σχολεία σε περισσότερες από 60 χώρες), έχει υπάρξει μεγάλη συζήτηση γύρω από τις εφαρμοσμένες μεθόδους και τα θετικά εκπαιδευτικά αποτελέσματα της εν λόγω παιδαγωγικής. Βέβαια, έχει ασκηθεί και κριτική, η οποία πηγάζει κατά βάση από τις ιδιαίτερες απόψεις του πνευματικού πατέρα αυτών των σχολείων.

Ο Αυστριακός Ρούντολφ Στάινερ άφησε ένα τεράστιο έργο που καλύπτει από τη βιοδυναμική καλλιέργεια

μέχρι την εναλλακτική ιατρική, ευρέως γνωστό και ως «Ανθρωποσοφία». Η εκπαιδευτική του φιλοσοφία βασίζεται στην ιδέα ότι δραστηριότητες σαν την κατασκευή μοντέλων με υλικά όπως το κέρι και το ξύλο και η ενασχόληση με δουλειές όπως το σκούπιμα και το ψήσιμο ψωμιού εναρμονίζονται με τους φυσικούς ρυθμούς των παιδιών, ενώ υποστηρίζει ότι η πνευματική αφύπνιση στις μικρές ηλικίες εξασθενεί τις ζωτικές δυνάμεις του παιδιού οδηγώντας στην εκδήλωση ασθενειών.

Ο Στάινερ πίστευε ότι τόσο οι ασθενείς όσο και η υπερνικήσή τους έχουν τις ρίζες τους σε προηγούμενες ζωές και ως εκ τούτου ο εμβολιασμός αντίκειται στη λογική αυτή. Σημειώνεται ότι η διεθνής κοινότητα των σχολείων Waldorf-Steiner (Steiner Waldorf Schools Fellowship - SWSF) δεν ακολουθεί καμία επίσημη πολιτική ως προς τον εμβολιασμό των μαθητών και υποστηρίζει ότι αυτό είναι επιλογή των γονέων. Κι όλα αυτά τη στιγμή που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και αποδίδει την εξάρση των -μέχρι τώρα- ξεκαρσμένων ασθενειών στα κινήματα κατά των εμβολίων.

Οι μαθητές των σχολείων Waldorf-Steiner γράφουν και διαβάζουν τα δικά τους κείμενα, για αρκετά χρόνια, προτού δουλέψουν με την έντυπη λογοτεχνία, παρά το γεγονός ότι ένα πλούσιο περιβάλλον γραμματισμού, μέσα στο οποίο τα παιδιά αγγίζουν και διαβάζουν βιβλία, βελτιώνει αποδεδειγμένα την ικανότητα πρόσληψης γνώσεων και ανάπτυξης δεξιοτήτων. Παράλληλα, οι παιδαγωγοί αυτής της μεθόδου υποστηρίζουν ότι τα παιδιά δεν πρέπει να έρχονται σε επαφή με οθόνες, καθώς θεωρείται ότι η τεχνολογία εμποδίζει τη

Γυρίστε σελίδα

Οι ευνοημένοι βρίσκουν τρόπους να δραπετεύουν

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΥΡΟΓΙΩΡΓΟΥ**
ομότιμου καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΦΑΝΕΣ ότι έχουμε να κάνουμε με ένα έωλο εκπαιδευτικό εγχείρημα που προβάλλει τις ιδέες ενός «παιδαγωγικού μανιφέστου» (ελευθερία, ανεξαρτησία, δημιουργικότητα, κριτική σκέψη, ολιστική ανάπτυξη, αισθητική έκφραση, αυτονομία δασκάλου, αυτοδιοίκηση σχολείου κ.ο.κ.) των αρχών του προηγούμενου αιώνα, αν και έχει καταγράψει, στη συνέχεια, αρκετές εφαρ-

μογές σε πολλές και διάφορες χώρες. Υποθέτουμε πως ο εμπνευστής θα είχε πολλά να επανεξετάσει, αν λάβουμε υπόψη τις προτεραιότητες που μας θέτουν οι έρευνες στη Νευροβιολογία, τις Επιστήμες της Αγωγής κ.α. Θα λέγαμε ότι το εγχείρημα μοιάζει να είναι εκτός χρόνου.

Είναι και «εκτός κοινωνικού τόπου», αν σκεφτούμε ότι αυτή τη φορά το λεγόμενο «κίνημα των ανεξάρτητων σχολείων» λανσάρεται στη χώρα μας. Θα λέγαμε ότι η υπόθεση αποκτάει τα χαρακτηριστικά απόδρασης από τα συμφοραζόμενα μιας πρωτόγνωρης ανθρωπιστικής κρίσης που μαστίζει την ελληνική κοινωνία (ανεργία, αστία, φτώχεια, έλλειψη στέγης).

Μια κρίση που θα κρατήσει πολύ. Όταν στην ελληνική εκπαίδευση έχουμε κρεωμένους τους δασκάλους να διδάσκουν σε κρεωμένους μαθητές, κρεωμένων γονέων, το εγχείρημα των «ανεξάρτητων και αυτοδιοικητων σχολείων» αποκτάει τα χαρακτηριστικά κοινωνικής αναληψίας. Πρόκειται για εγχείρημα που ως «από μηχανής θεός» υπόκειται σε γόνους επιλεγμένων προνομιούχων οικογενειών έναν άρτια σχεδιασμένο αρχιτεκτονικά σχολικό χώρο «δασπ» για «ελεύθερες» και δημιουργικές δραστηριότητες που δεν επηρεάζονται από την κοινωνική ανισότητα, την εξαθλίωση, την έλλειψη και την οδύνη.

Είναι ως εάν οι εμπνευστές της ιδέας

θέλουν να επιβεβαιώσουν αυτό που ήδη γνωρίζουμε: η κρίση πλήττει με κοινωνικά άνισο τρόπο τα παιδιά που προέρχονται από μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα. Οι προνομιούχοι βρίσκουν τρόπους να δραπετεύουν. Ξεκινάει, ωστόσο, κάτι πολύ σοβαρό. Τα όσα συμβαίνουν έξω από το σχολείο μετρούν πολύ περισσότερο από όσα συμβαίνουν μέσα στα σχολεία. Είναι αυτά που επηρεάζουν και εξηγούν αυτά που συμβαίνουν μέσα στα σχολεία. Από αυτή την άποψη, θα λέγαμε πως τα λεγόμενα «ελεύθερα» σχολεία ίσως είναι ένα ιδιότυπο «χρυσόκέντητο κλουβί», που υπογραμμίζει μια νότα ενός «ελιτιστικού διαχωριστικού ρατσισμού»...

Κριτική για περιστατικά ρατσισμού και διακρίσεων

Συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα

δημιουργική τους σκέψη.

Αποκαλύψεις για περιστατικά ρατσιστικής βίας και διακρίσεων σε σχολεία Waldorf-Steiner στο εξωτερικό πυροδοτούν ακόμη περισσότερο την έντονη κριτική προς αυτά: δάσκαλοι που μένουν αμέτοχοι στη βίαιη διένεξη μεταξύ μαθητών με τη δικαιολογία ότι «είναι καρμικό να συμβεί», σχολικός εκφοβισμός και αποκλεισμός εκπαιδευτικών λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων είναι ορισμένες μόνο από τις περιπτώσεις που έχουν δει το φως της δημοσιότητας. Φυσικά η κριτική που ασκείται, στρέφεται ξανά στις ιδέες του Στάινερ και πώς αυτές εφαρμόζονται στο σχολείο.

Δάσκαλος-ενορχηστρωτής

Ο Στάινερ υποστήριζε, μεταξύ άλλων, ότι οι έγχρωμοι διακρίνονται από μια «ενστικτώδη ζωή» σε αντίθεση με την «πνευματική ζωή» των λευκών και ότι οι ψυχές των ανθρώπων εξελίσσονται μέσα από ένα ιεραρχικό σύστημα φυλών, με κορυφαία αυτή των λευκών Ευρωπαίων - ιδέες οι οποίες δικαίως χαρακτηρίζονται ρατσιστικές.

Θέσαμε σχετικό ερώτημα στην παιδαγωγό Σάντρα Μαυροειδή, η οποία ξεκαθάρισε ότι δεν μπορεί να μιλήσει γενικά για τα σχολεία Waldorf, αλλά στο Τριανέμι, ο δάσκαλος έχει έναν πολύ ενεργό ρόλο μέσα στο σχολείο, είναι ο «ενορχηστρωτής» του μαθήματος αλλά και ο σύμβουλος στην ελεύθερη ώρα των παιδιών, παρεμβαίνοντας όποτε χρειάζεται. «Φυσικά και επιτρέπει την εξέλιξη της σχέσης μεταξύ των

παιδιών, αλλά ειδικά στη βαθμίδα του Δημοτικού, υπάρχει διαμεσολάβηση και στήριξη όπου χρειαστεί. Όλο το σχολικό πλαίσιο λειτουργεί προληπτικά για τη μη εμφάνιση τέτοιων συμπεριφορών», μας λέει.

Στην ιστοσελίδα του Independent διαβάζουμε για την πρόσφατη περίπτωση ενός πατέρα στο Σαν Φρανσίσκο που ενδιαφερόταν να εγγραφεί το παιδί του σε ένα σχολείο Waldorf και ο οποίος κατά τη διάρκεια της «ανοιχτής ημέρας» που διοργάνωσαν το σχολείο έπεσε πάνω σε μια διάλεξη του Στάινερ από το 1922, στην οποία υποστήριζε πως «η ευφυΐα έρχεται φυσικά από τα ξανθά μαλλιά και τα μπλε μάτια», κάτι το οποίο τον σόκαρε.

Όταν έθεσε τον προβληματισμό του σε έναν εκπαιδευτικό, αυτός του απάντησε ότι στο σχολείο διδάσκεται μόνο η παιδαγωγική μέθοδος του Στάινερ και ότι οι πεποιθήσεις του. Αργότερα, παρακολούθησε μια επίδειξη του πώς γίνεται το μάθημα της χημείας και διαπίστωσε

Ο ιδρυτής του σχολείου Στάινερ υποστηρίζει σε διάλεξη που έδωσε το 1922 πως «η ευφυΐα έρχεται φυσικά από τα ξανθά μαλλιά και τα μπλε μάτια»

ότι δεν ήταν ένα μάθημα επιστήμης αλλά μια πνευματική φιλοσοφία για τη θερμότητα και το φως, ενώ χαρακτήρισε «καθαρή αγυρτεΐα» μια άλλη διάλεξη, που διοργάνωσε το σχολείο, ενός ανθρωποσοφιστή γιατρού.

Μάλιστα, όταν εξέφρασε τις ανησυχίες του κατά τη διάρκεια της συνάντησης γονέων και δασκάλων έλαβε την απάντηση: «Δεν χρειάζεται να πιστεύετε αυτό που πιστεύουμε, αλλά δεν μπορείτε να διαμαρτυρήσετε γι' αυτό μπροστά σε άλλους γονείς».

Το Τριανέμι παίρνει ξεκάθαρη θέση

ως προς την εφαρμογή της αμιγώς παιδαγωγικής όψης της φιλοσοφίας του Στάινερ: «Η φιλοσοφική θεώρηση του Στάινερ έχει πολλές όψεις. Εμείς συνομιλούμε με την παιδαγωγική της όψη, εμπνεόμαστε δηλαδή από τις παιδαγωγικές του αρχές όπως αυτές περιγράφονται στις παιδαγωγικές του διαλέξεις και εφαρμόζονται σε πληθώρα σχολείων εδώ και έναν αιώνα ανά τον κόσμο, αλλά είμαστε έτοιμοι και να διαφωνήσουμε».

«Το Τριανέμι επιλέγει να έχει έναν παιδαγωγικό προσανατολισμό Waldorf, παίρνοντας απόσταση τόσο από δογματικές προσεγγίσεις όσο κι από μια επιφανειακή θέαση της συγκεκριμένης παιδαγωγικής. Υπάρχει ανοιχτή επικοινωνία, καλή σχέση και έμπρακτη στήριξη του σχολείου από τη διεθνή κοινότητα Waldorf. Σημειώνουμε ωστόσο ότι τα σχολεία Waldorf έχουν εξαπλωθεί σε όλες τις πλείους προσαρμοζόμενα υπό συνθήκες αυτονομίας και ελευθερίας στις κατά τόπους κοινωνίες», διαβάζουμε στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Το «Μοντέρνο Σχολείο» του Φρανθίσκο Φερέρ

ΔΕΝ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ να συγχέουμε τα σχολεία Waldorf με τα Ελεύθερα Σχολεία, που έχουν τις ρίζες τους στο αναρχικό «Μοντέρνο Σχολείο» (Escuela Moderna), που λειτουργήσε στη Βαρκελώνη της Ισπανίας, στις αρχές του 20ού αιώνα. Είναι μη θεσμικά, μη αυταρχικά και ενάντια στην επικρατούσα κουλτούρα σχολεία

που οργανώνονται σε μια συλλογική και αυτόνομη βάση. Οι μαθητές των Ελεύθερων Σχολείων μπορεί να είναι τόσο ενήλικοι όσο και παιδιά. Η ανοιχτή τους δομή αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της αυτοπεποίθησης, της κριτικής συνείδησης και της προσωπικής ανάπτυξης, όπως διαβάζουμε στο «μανιφέστο» τους. Συ-

χνά λειτουργούν εκτός οικονομικού συστήματος, υπέρ μιας «οικονομίας των δώρων» (gift economy), ενώ η έννοια του «ελεύθερου» δεν περιορίζεται μόνο στην έλλειψη χρηματικού κόστους, αλλά μπορεί να αναφέρεται και στην ελευθερία του λόγου, σε μια εκπαίδευση που έχει κέντρο τον σπουδαστή.

ΕΠΕΛΑΣΗ ΤΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΜΕ 918.000 ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

■ ΣΕΛΙΔΑ 9

ΔΗΛΩΣΕ ΠΩΣ ΜΕΙΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ 100.000 ΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕ ΛΗΙΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΟΡΙΑ

Καθουχαστικός εμφανίστηκε ο διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων Γιώργος Πιτσιλής για την υστέρηση των εσόδων κατά 730 εκατ. ευρώ το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουλίου.

Το μέτρο των κατασχέσεων μείωσε τους φορολογούμενους που χρωστούσαν στην εφορία κατά περίπου 100.000 σύμφωνα με τον διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων κ. Γιώργο Πιτσιλή. Μιλώντας στην ΕΡΤ τόνισε ότι μέσω του μέτρου των κατασχέσεων οι φορολογούμενοι με ληξιπρόθεσμες οφειλές στην εφορία μειώθηκαν στα 3,9 εκατομμύρια από 4 εκατομμύρια που ήταν τον Απρίλιο του 2016 αυξάνοντας παράλληλα και τη φορολογική συμμόρφωση.

Συγκεκριμένα είπε ότι στις ειδοποιήσεις της ΑΑΔΕ (γραφτές και τηλεφωνικές) το 10% των οφειλετών ανταποκρίθηκαν θετικά και πλήρωσαν το 10% των οφειλών τους στην εφορία.

Δικαιολογίες

Δικαιολογήθηκε πάντως ότι η χρήση του μέτρου προβλέπεται από τον νόμο και παραδέχθηκε ότι είναι ένα από τα συμπτώματα της οικονομικής κρίσης. Τόνισε πάντως ότι δεν είναι τόσο υπερβολική όσο φαίνεται, αφού οι κατασχέσεις αφορούν πρώτα τις μεγάλες και ύστερα τις μικρότερες οφειλές και συμπλήρωσε ότι οι 918.000 κατασχέσεις που καταγράφονται αφορούν 137.000 ΑΦΜ, πράγμα που σημαίνει ότι τιμωρούνται με αναγκαστικά μέτρα αυτοί που συστηματικά δεν εκπληρώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Σε ό,τι αφορά την πορεία των εσόδων και την υστέρηση κατά 730 εκατ. ευρώ που καταγράφεται στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού για το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουλίου ο κ. Πιτσιλής εμφανίστηκε καθουχαστικός δηλώνοντας ότι δεν ανησυχεί για την επίτευξη των ετήσιων στόχων των δημοσίων εσόδων. Ακόμη και για το 28% των φορολογούμενων οι οποίοι δεν πλήρωσαν τον Ιούλιο τιν

Υπέρ του μέτρου των κατασχέσεων τάχθηκε ο Πιτσιλής

ΤΑΣΟΣ ΔΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
tdasopoulos@e-typos.com

πρώτη δόση του φόρου εισοδήματος είχε ότι σε σχέση με πέρσι υπάρχει και εδώ βελτίωση. Ειδικότερα τόνισε ότι αυτοί που δεν είχαν πληρώσει την πρώτη δόση του φόρου εισοδήματος για το 2016 έφταναν το 30% του συνόλου των χρεωστικών δηλώσεων. Φυσιολογικό χαρακτήρισε επίσης

Μπαράζ 918.000 κατασχέσεων λογαριασμών για την πληρωμή χρεών

και το ποσοστό ακραίας φοροδιαφυγής (δεν ξεπέρασε το 1%) που εντοπίστηκε σε τουριστικές μονάδες για τον Ιούνιο μέσω επιτόπιων ελέγχων και ελέγχων από το Διαδικτυο. Όπως είπε, πιο σημαντικό είναι ότι στο δείγμα των 712 μονάδων όπου έγινε ο έλεγχος ο τζίρος ο οποίος δηλώθηκε φέτος είναι αυξημένος κατά 21% τον Ιούνιο. Σχετικά με τα περιστατικά βίας κατά εφορια-

κών ο κ. Πιτσιλής προήγγειλε την ενίσχυση του καθεστώτος προστασίας των ελεγκτών που διεξάγουν φορολογικούς ελέγχους τονίζοντας πλέον ότι η προστασία θα πρέπει να εξομοιωθεί με αυτήν που έχουν οι αστυνομικοί υπάλληλοι.

Με αφορμή το περιστατικό το βράδυ της Πέμπτης στην Αγριά του Βόλου όπου όργανα της Υπηρεσίας Ελέγχου Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (ΥΕΔΔΕ) δέχθηκαν απειλές με όπλο από επιχειρηματία ο οποίος εντοπίστηκε για τρίτη φορά να μην εκδίδει αποδείξεις, χαρακτήρισε το επεισόδιο απαράδεκτο.

Ασιδα στους ελεγκτές

Τόνισε δε ότι σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη με τα οποία επικοινωνήσε αμέσως μετά το περιστατικό έμειναν όλοι σύμφωνοι να υπάρξει αυστηρότερο πλαίσιο για την προστασία των υπαλλήλων της ΑΑΔΕ, καθώς οι επιθέσεις σε γενόμενους ελέγχους είναι σχεδόν καθημερινές. Όπως είπε, «σήμερα μια επίθεση κατά ενός υπαλλήλου της ΑΑΔΕ αντιμετωπίζεται όπως αυτή που γίνεται σε έναν απλό πολίτη ενώ δέκεται τις απειλές σε ώρα υπηρεσίας». Δεν θέλησε πάντως να δώσει λεπτομέρειες για το νέο καθεστώς (αν για παράδειγμα θα σπολοφορούν οι υπάλληλοι της ΑΑΔΕ ή θα έχουν μόνιμη αστυνομική προστασία) στους ελέγχους.

Σε ό,τι αφορά τους ελέγχους στους τουριστικούς προορισμούς επισήμανε για άλλη μια φορά ότι θα συνεχιστούν μέχρι να ολοκληρωθεί το επιχειρησιακό σχέδιο της ΑΑΔΕ για 40.000 ελέγχους μέσα στη φετινή τουριστική περίοδο. Μέχρι στιγμής τόνισε ότι έχουν ολοκληρωθεί σε τουριστικές περιοχές 23.000 έλεγχοι χωρίς διάκριση για το αν πρόκειται για μικρή ή μεγάλη επιχείρηση. ■

Κύμα λουκέτων και προστίμων

ΔΥΟ 24ΩΡΑ μετά το περιστατικό του Βόλου οι ελεγκτικές υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων προχώρησαν σε νέες κυρώσεις σε επιχειρήσεις που επιμένουν να μην εκδίδουν αποδείξεις για τις υπηρεσίες τους. Σύμφωνα με πληροφορίες, τις τελευταίες 24 ώρες ελεγκτές της Αρχής επέβαλαν 48ωρη αναστολή λειτουργίας λόγω μη έκδοσης αποδείξεων σε γνωστό εστιατόριο στη Νάουσα της Πάρου και σε ένα μπαρ στην Ιο. Επέβαλαν 4ήμερο λουκέτο (αναστολή λειτουργίας για 96 ώρες) σε ένα καφέ αναψυκτήριο στη Σπιναλόγκα και μια ψαροταβέρνα στο κέντρο της Ρόδου που πιάστηκαν για δεύτερη φορά να μην εκδίδουν αποδείξεις.

Παράλληλα επέβαλαν πρόστιμα: ● Σε τουριστικό λεωφορείο που κάνει οργανωμένες εξορμήσεις για θαλάσσια μπάνια από τιν

Αθήνα στην Κινέττα, αφού εντοπίστηκε ότι δεν είχε εκδώσει 38 εισιτήρια

● Σε επιχειρηματία με πολυτελή ενοικιαζόμενα δωμάτια στην Οία της Σαντορίνης για τη μη έκδοση αποδείξεων για υπηρεσίες αξίας 1.000, 1.100 και 500 ευρώ

● Σε επιχειρηματία με ενοικιαζόμενα δωμάτια στο Φυροστεφάνι για μη έκδοση αποδείξεων 900, 250 και 170 ευρώ

● Σε μια επιχείρηση ενοικίασης οχημάτων και καθισμάτων και παροχής δραστηριοτήτων με αλεξίπτωτο στο Πρασονήσι Ρόδου και πάλι για μη έκδοση αποδείξεων

Όπως τόνισε και ο ίδιος, θα είναι παρών διαδοχικά στους μεγάλους τουριστικούς προορισμούς και μάλιστα προανήγγειλε ότι μέσα στην εβδομάδα θα βρεθεί στη Ρόδο και στην Κω.

3. ΟΡΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ ΔΥΟ ΤΑΧΥΤΗΤΩΝ

Μέσο: . . . . . ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .21/08/2017 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .21/08/2017

Σελίδα: 1

8
ΣΕΛΙΔΕΣ

**ΠΟΙΟΙ «ΚΛΕΙΔΩΝΟΥΝ» ΣΥΝΤΑΞΗ ΣΤΑ 57
ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΘΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΟΥΝ ΣΤΑ 67**

Ορια ηλικίας δύο... ταχυτήτων

για τους ασφαλισμένους του ΙΚΑ

**ΕΙΔΙΚΟ
ΕΝΘΕΤΟ**

**ΕΥΝΟΪΚΟΤΕΡΟ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ
ΟΣΟΥΣ ΕΧΟΥΝ ΕΝΣΗΜΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ
ΤΟ 1993. ΠΟΙΟΙ ΠΡΟΛΑΒΑΙΝΟΥΝ ΤΑ
ΜΕΙΩΜΕΝΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ**

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

**ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΜΗΤΕΡΕΣ
ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΤΕΚΝΑ,
πώς μπορούν να
αξιοποιηθούν τα πλασματικά
έτη ασφάλισης**

**ΑΥΞΗΣΗ ΟΡΙΩΝ
ΚΑΤΑ 5 ΧΡΟΝΙΑ
ή μικρότερη σύνταξη
το δίλημμα για τους
εργαζόμενους με «βαρέα»**